

ზ უ რ ა ბ ქ ე ვ ა ნ ი შ ვ ი ლ ი

Curriculum Vitae

დაიბადა 1941 წელს 15 მარტს თბილისში. 1958 წელს ოქროს მედალზე დაამთავრა თბილისის 53-ე საშუალო სკოლა, 1965 წელს წარჩინებით – თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის სამკურნალო ფაკულტეტი. 1965-1968 წლებში სწავლობდა საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ფიზიოლოგიის ინსტიტუტის ასპირანტურაში. 1969 წლიდან დღემდე მუშაობს საქართველოს აუდიოლოგიის ეროვნულ ცენტრში მეცნიერ-მუშაკად, ელექტროფიზიოლოგიური განყოფილების გამგედ (1975), დირექტორად (1989). პარალელურად მუშაობს თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო აკადემიის ოტორინოლარინგოლოგიის კათედრაზე როგორც დოცენტი (1979), როგორც პროფესორი (1983), აგრეთვე *ივანე ჯავახიშვილის* სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ოტორინოლარინგოლოგიის კურსზე როგორც პროფესორი (1996). მედიცინის მეცნიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად დისერტაცია 1969 წელს, დოქტორისა – 1982 წელს დაიცვა. საკანდიდატო დისერტაციის მიზანს თავის ტვინის ჰემისფეროთა ურთიერთობებში კორდიანი სხეულის მნიშვნელობის გარკვევა წარმოადგენდა. სადოქტორო დისერტაცია ადამიანის სმენის გამოწვეული პოტენციალების შესწავლას მიეძღვნა. 1979 წელს უფროსი მეცნიერი მუშაკის, 1983 წელს – დოცენტის, 1985 წელს – პროფესორის წოდება მიენიჭა. 2009 წელს საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის წევრ-კორესპონდენტად, 2018 წელს ნამდვილ წევრად იქნა არჩეული. წარმატებული სამეცნიერო, სამედიცინო, პედაგოგიური მუშაობისთვის 1986 წელს საპატიო ნიშნის ორდენით, 2001 წელს – ღირსების ორდენით დაჯილდოვდა.

არის სამი მონოგრაფიის თანაავტორი: (1) Мосидзе ВМ, Рижинашвили РС, Тотибадзе НК, Кеванишвили ЗШ, Акбардия КК. *Расщепленный мозг*. Тбилиси, 1972; (2) Хечинашвили СН, Кеванишвили ЗШ. *Слуховые вызванные потенциалы человека*. Тбилиси, 1985; (3) ჯავახიშვილი შ, გამგებელი ზ, მიმინოშვილი დ, ქევანიშვილი ზ. *კონკლუარული იმპლანტაცია საქართველოში: თეორიული და პრაქტიკული ძაღლისხმეუბი*. თბილისი, 2011. პირველი მონოგრაფია საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის *ივანე თარხნიშვილის*, მეორე – *ივანე ბერიტაშვილის* სახელობის პრემიით დაჯილდოვდა. მესამე მონოგრაფიას, *ზურაბ ქევანიშვილის* ავტორობით/თანაავტორობით შესრულებულ, უპირატესად ცენტრალურ საერთაშორისო გამოცემებში გამოქვეყნებულ 72 ნაშრომთან კომბინაციაში 2012 წელს საქართველოს ეროვნული პრემია მიენიჭა. არის აგრეთვე სამი ბუკლეტის და 396 სამეცნიერო ნაშრომის ავტორი/თანაავტორი. ნაშრომთაგან

187 ინგლისურ, 103 – რუსულ, 72 – ქართულ, 33 – გერმანულ, ერთი – ბულგარულ ენაზე არის გამოქვეყნებული: შესაბამისად 47.2%, 26.0%, 18.2%, 8.3%, 0.3%. ჯამში 220 ინგლისურ- და გერმანულენოვანი სტატიიდან ბევრი მაღალი იმპაქტ-ფაქტორის საერთაშორისო გამოცემებში არის წარმოდგენილი, მათ შორის, ჟურნალებში: *Nature (London)*, *Electroencephalography and Clinical Neurophysiology*, *Acta Otolaryngologica (Stockholm)*, *Scandinavian Audiology*, *Physiology of Behaviour*, *Minerva Otorhinolaryngologica*, *British Journal of Audiology*, *HNO*, *HNO Praxis*, *Archives of Oto-Rhino-Laryngology*, *ORL*, *Audiologische Akustik*, *Seizure*, *Epilepsia*, *Otolaryngology of Poland*, *Audiology*, *Iranian Audiology*, *European Journal of Neurology*, *Laryngo-Rhino-Otology*, *American Journal of Otology*, *Acta Neurologica Scandinavica*, *Medical Hypotheses*, *Journal of Hearing Sciences*, *Otorhinolaryngology and Phoniatry*, *Ear and Hearing*, *Issues of Theoretical and Clinical Medicine*, *Experimental and Clinical Medicine*, *HÖRaspekte*, *Hearing Research*. საერთაშორისო სამეცნიერო გამოცემებში გამოქვეყნებული ნაშრომებისათვის დაჯილდოებულია *International Science Foundation*-ის პრემიით (*ჯორჯ სოროსის ფონდი*). *ზურაბ ქვეანიშვილის* თანაავტორობით რუსულ ენაზე შესრულებული ბევრი სტატია რუსეთის ასევე ცენტრალურ სამეცნიერო გამოცემებში არის დასტამბული. მისი მეცნიერული საქმიანობის პროდუქცია – დისერტაციები, მონოგრაფიები, ბუკლეტები, სტატიები – სმენის სისტემის ფიზიოლოგიის და/ან გამოყენებითი ფიზიოლოგიის სფეროს განეკუთნება.

ზურაბ ქვეანიშვილის ხელმძღვანელობით, უშუალო მონაწილეობით და რედაქტორობით ითარგმნა და დასასტამბად გამზადდა *ჰელბრიუგესა* და თანაავტ. წიგნი – *ბავშვის ცხოვრების პირველი 365 დღე*. ნათარგმნა პოპულარობა მოიპოვა და საქართველოს წიგნის ბაზარზე ბესტსელერად იქცა. ამ წიგნის თარგმანი მრავალ სხვადასხვა ენაზე არსებობს. მიუნხენში ჩატარებულ ნათარგმნთა გამოფენა-პრეზენტაციაზე ქართული გამოცემა ერთ-ერთ საუკეთესოდ იქნა მიჩნეული. *ზურაბ ქვეანიშვილი* იყო აგრეთვე რედაქტორი *სიმონ ხეჩინაშვილის* მონოგრაფიისა – *Вопросы аудиологии*.

სისტემატურად მონაწილეობს გრანტულ პროექტებში. ან არბორის (მიჩიგანი) უნივერსიტეტის კრესგის სახელობის სმენის კვლევის ინსტიტუტთან თანამშრომლობით თბილისის აუდიოლოგიის ეროვნულ ცენტრში მისი ხელმძღვანელობით მუშავდებოდა *GRDF/CRDF*-ის გრანტული თემა სახელწოდებით: *Prevention of Aminoglycoside-Induced Ototoxicity by Vitamin E*. დრეზდენის ტექნიკური უნივერსიტეტის აუდიოლოგიის ლაბორატორიასთან კოოპერაციაში ასევე მისი ხელმძღვანელობით მუშავდებოდა კომპანია *Volkswagen*-ის მიერ გამოცხადებულ კონკურსში გამარჯვებული თემა: *The Bounce Phenomenon and the Tinnitus: Interrelationship and the Mechanisms Involved*. ბაუნსის

(არეკვლის) პრობლემებზე მისი თანაავტორობით 19 ნაშრომი შესრულდა: 17 – ინგლისურ, თითო-თითო – ქართულ და რუსულ ენაზე. ინგლისურენოვანი ერთი სტატია *Hearing Research*-ში – პროფილის წამყვან საერთაშორისო ჟურნალში დაისტამბა. პარალელურად ჩართულია საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს პროექტში – *ახალშობილთა და პირველკლასელთა სმენის გამოკვლევა*. გერმანელი და ჰოლანდიელი კოლეგების მიერ საჩუქრად გადმოცემული სმენის სკრინინგის აპარატების გამოყენებით, აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებს შორის პირველად საქართველოში ინიცირდა სკრინინგული ტიპის სმენის მასობრივი გამოკვლევები ბავშვებში. 2006 წლიდან უკვე 400 000-ზე მეტ ახალშობილს და პირველკლასელს აქვს ჩატარებული აუდიოსკრინინგი თბილისში. სმენის დაქვეითების ადრეულ გამოვლენას და ჰაბილიტაციის/რეჰაბილიტაციის დროულ დაწყებას ბავშვის განვითარებისათვის და სრულფასოვან პიროვნებად ჩამოყალიბებისათვის არსებითი მნიშვნელობა აქვს. პროექტის თემატიკა, შესაბამისად, აქტუალურია, საერთოდ, სმენაჩუგობის მაღალი სიხშირის გამო საქართველოსათვის, განსაკუთრებით. სკრინინგის უარყოფითი პასუხის შემთხვევაში სმენა ახალშობილებში გამოწვეული პოტენციალების კომპიუტერული ჩანაწერებით, პირველკლასელებში – ტონალური აუდიომეტრით დეტალიზდება. პათოლოგიის დადასტურების შემთხვევაში, სმენა პრეცესიულად გამოიკვლევა და კონსტანტირებული სურათის გათვალისწინებით ჰაბილიტაციის/რეჰაბილიტაციის გეგმა მუშავდება, სასმენი აპარატი თუ კოხლეარული იმპლანტი შეირჩევა და პროგრამირდება. სმენის სკრინინგის პრობლემებზე *ზურაბ ქვეანიშვილის* თანაავტორობით 17 ნაშრომი არის შესრულებული: 9 – ინგლისურ, ოთხი – ქართულ, ორ-ორი – გერმანულ და რუსულ ენაზე.

არის *სიმონ ხეჩინაშვილის* სახელობის საქართველოს ოტორინოლარინგოლოგთა ასოციაციის პრეზიდენტი, *ივანე ბერიტაშვილის* სახელობის საქართველოს ფიზიოლოგთა საზოგადოების მმართველი საბჭოს წევრი, ერლანგენის (გერმანია) ფიზიკურ-სამედიცინო საზოგადოების (*Die Physikalisch-Medicinische Societät zu Erlangen*) წევრ-კორესპონდენტი (1988), ოტორინოლარინგოლოგთა მსოფლიო კოლეგიის (*Collegium Oto-Rhino-Laryngologicum Amicitiae Sacrum*) წევრი (1994), ამერიკის აკუსტიკური საზოგადოების (*Acoustic Society of America, ASA*) ასოცირებული წევრი (1995), თავის ტვინის შემსწავლელი საერთაშორისო ორგანიზაციის (*International Brain Research Organization, IBRO*) საქართველოს ფილიალის მმართველი საბჭოს წევრი (1996), გერმანიის ოტორინოლარინგოლოგთა, თავისა და კისრის ქირურგთა საზოგადოების (*Die Deutscher Gesellschaft für Hals-Nasen-Ohren-Heilkunde, Kopf- und Hals-Chirurgie*) წევრ-კორესპონდენტი

(1998), საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს ექსპერტი ოტოლოგიაში (2004), თბილისში ამერიკის შეერთებული შტატების საელჩოს სამედიცინო მრჩეველი (2009), ჰალბერშტადტის (გერმანია) ოტორინოლარინგოლოგთა საზოგადოების (*Der Verein zur Vissenschaftlichen Förderung der Hals-, Nasen- und Ohrenheilkunde e.V*) საპატიო აკადემიური წევრი (2011). აქვს მჭიდრო კავშირები საზღვარგარეთის აუდიოლოგებთან. ხშირად და ხანგრძლივი პერიოდებით იმყოფება სამეცნიერო მივლინებებით გერმანიაში. ატარებს ერთობლივ კვლევებს. უმუშავია ქალაქებში: მაგდებურგი, ერლანგენი, ბერლინი, ერფურტი, დრეზდენი, მიუნხენი. საზღვარგარეთელ, ძირითადად გერმანელ კოლეგებთან თანაავტორობით 144 ნაშრომი აქვს შესრულებული. მათგან 74 – ინგლისურ, 32 – გერმანულ, 22 – რუსულ, 16 – ქართულ ენაზე არის გამოქვეყნებული: შესაბამისად 51.4%, 22.2% 15.3%, 11.1%. უშუალოდ *ზურაბ ქევანიშვილის* მიერ ან თანამომხსენებლის სტატუსით მისი აქტიური ჩართულობის ფონზე კვლევის შედეგები ბევრ საერთაშორისო კონფერენციას, სიმპოზიუმს, კონგრესს, ყრილობას მოხსენდა, მათ შორის, ქალაქებში: კაუნასი, ვარნა, სოფია, ჰალე, დრეზდენი, აიზენახი, ილმენაუ, ვაიმარი, პოხნანი, პრალა, მაგდებურგი, ერფურტი, კრაკოვი, ბუდაპეშტი, სუზდალი, მანჰაიმი, ინსბრუკი, ანტვერპენი, ჰაიდელბერგი, ვენა, ბად ბერკა, ბარსელონა, ჰალბერშტადტი. რამდენიმე სამეცნიერო შეკრების, მათ შორის, გერმანიაში ჩატარებულის, ორგანიზატორი/კოორდინატორი თავად იყო. მის საიუბილეო თარიღებთან დაკავშირებით ორი მასშტაბური სიმპოზიუმი შედგა გერმანიაში: ერთი – მაგდებურგში 2001 წელს, მეორე – დრეზდენში 2006 წელს. მისი მოწვევით გერმანელი სპეციალისტები რეგულარულად სტუმრობენ თბილისს, ერთობლივ კვლევებში მონაწილეობენ, სამეცნიერო, მათ შორის, სადისერტაციო ნაშრომებს ასრულებენ, სასწავლო კურსებს ატარებენ. გერმანელ კოლეგებთან კავშირები, თავის მხრივ, ქართველი აუდიოლოგების/ოტოლოგების პროფესიული დონის ამაღლებას უწყობენ მნიშვნელოვნად ხელს.

სმენის სისტემის ფიზიოლოგიის, აუდიოლოგიის, აუდიონევროლოგიის განხრით იყო 15 დისერტაციის ხელმძღვანელი, თანახელმძღვანელი, კონსულტანტი. მათგან ოთხი გერმანელების მიერ იყო შესრულებული და გერმანიაშივე (მაგდებურგი, დრეზდენი) დაცული. მისმა ერთ-ერთმა მოწაფემ *ირინა ბურძგლამ* ძირითადად თბილისში, ნაწილობრივ დრეზდენში მოპოვებულ მასალაზე დისერტაცია გერმანულ ენაზე შეასრულა და გერმანიაშივე დაიცვა. *ზურაბ ქევანიშვილი* იმ დისერტაციის თანახელმძღვანელი იყო.

იყო *Journal of Georgian Medicine*-ის ერთ-ერთი დამფუძნებელი და მთავარი რედაქტორი. ამჟამად არის სარედაქციო საბჭოს წევრი ჟურნალებისა: *Georgian Medical News* და *საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის მაცნე, ბიომედიცინის სერია*. არის აგრეთვე *The Open Otorhinolarynhology Journal*-ის – დარგის ერთ-ერთი უპირველესი საერთაშორისო ჟურნალის სარედაქციო და მრჩეველთა საბჭოს წევრი.

სასმენი აპარატების სისტემატური დანერგვა საქართველოში *ზურაბ ქვეანიშვილს* უკავშირდება. გერმანელ კოლეგებთან მისი ურთიერთობის და ერთობლივ ნაშრომთა რაოდენობის და ხარისხის გათვალისწინებით, ამასთან აუდიოლოგიის ეროვნული ცენტრის მაღალი საერთაშორისო რეპუტაციიდან გამომდინარე, სასმენი აპარატების უმსხვილესმა გერმანულმა კომპანია *Kind-Hörgeräte*-მ ფილიალი კავკასიის მასშტაბით ცენტრის ბაზაზე გახსნა, ამასთან საქართველოში, სხვა ქვეყნებთან, მათ შორის, თავად გერმანიასთანაც შედარებით, პროდუქციაზე მნიშვნელოვნად უფრო დაბალი ფასები დააწესა. გერმანელ აუდიოლოგებთან წარმატებულ ურთიერთობათა გათვალისწინებითვე, კოხლყარულ იმპლანტთა მწარმოებელმა გერმანულ-ავსტრიულმა კომპანია *MedEl*-მა პარტნიორული კავშირი კავკასიაში შერჩევითად აუდიოლოგიის ეროვნულ ცენტრთან დაამყარა, ამასთან იმპლანტებზე საქართველოში, სხვა ქვეყნებთან შედარებით, ასევე მნიშვნელოვნად უფრო დაბალი ფასები დააწესა. იმპლანტაციისათვის სმენადაქვეითებულთა კონტინენტის შერჩევა, იმპლანტის პროგრამირების და რეგულირების პროცესი აუდიოლოგიის ეროვნულ ცენტრში *ზურაბ ქვეანიშვილის* მეთვალყურეობით წარმოებს. შესაბამისად, ცენტრი ჩართულია სახელმწიფო პროგრამაში, რომლის მიხედვით იმპლანტი საქართველოში ყოველწლიურად ათეულობით სმენადაქვეითებულ ბავშვს უფასოდ ან ნახევარფასში გამოეყოფა.

როგორც სასმენ აპარატთა შერჩევა-მორგების, ისე კოხლყარულ იმპლანტთა დარეგულირების სფეროში საერთაშორისო დონე საქართველოში სწრაფად იქნა მიღწეული. პროგრესი მნიშვნელოვანწილად სმენის პაბილიტაციის/რეპაბილიტაციის საკითხებისადმი აუდიოლოგიის ეროვნული ცენტრისთვის, კერძოდ, *ზურაბ ქვეანიშვილისათვის* ნიშანდობლივ ფიზიოლოგიურ მიდგომებს უკავშირდება. პრობლემათა ფიზიოლოგიურ ასპექტებში განხილვის გამო, *ზურაბ ქვეანიშვილის* ხელმძღვანელობით აუდიოლოგიური/ვესტიბულოლოგიური პროცედურები ცენტრში მაღალ დონეზე ტარდება. ცენტრმა მსოფლიოში ერთ-ერთმა პირველმა დანერგა პრაქტიკაში ობიექტური აუდიომეტრია – სმენის ფუნქციის გამოკვლევა სმენის გამოწვეული პოტენციალების კომპიუტერული რეგისტრაციის მეთოდით. საქართველოში პირველმა, მსოფლიოში ერთ-ერთმა პირველმა დაიწყო ტვინის ღეროს სმენის პასუხის კომპიუტერული ჩანა-

წერებით სმენის ინტრა- და რეტროკოხლეარულ პათოლოგიათა დიფერენცირება. ცენტრი ქვეყნის ასევე ერთადერთი დაწესებულებაა, სადაც კომპიუტერების გამოყენებით ვესტიბულარული პათოლოგიები დიაგნოსტირდება, სმენის დაქვეითების, ტინიტუსის ანუ ყურის წუილის სპეციფიკური, ხშირად წარმატებული მკურნალობა ხორციელდება, შიგნითა ყურის დაზიანებისას პათოლოგიური პროცესის უარყოფითი დინამიკა პრევენტირდება.

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის ნამდვილი წევრ, პროფ.
ზურაბ ქვეანიშვილი